

Impressie themabijeenkomst Ecologie

Dieren en planten gedijen met mensen. Over flora, fauna en biodiversiteit.

BOUWSTENEN VOOR HET TOEKOMST- VERHAAL VAN DE STAD

Schrijf mee!

Bewoners en raadsleden namen het initiatief om een Groenvisie voor Amersfoort te maken. Een verhaal met 2030 als stip aan de horizon, waarin de natuur en het groen centraal staan. In relatie tot een leefbare stad en het belang ervan voor (groepen) Amersfoorters. Een eigentijds verhaal dat het gewenste toekomstbeeld beschrijft. En dat een nieuw, veelbelovend samenspel laat zien tussen 'stadhuis en samenleving'.

Amersfoorters zijn van harte uitgenodigd om het verhaal met elkaar te maken. Dit gebeurt tijdens 7 **themabijeenkomsten** over klimaatbestendigheid, ecologie, bomen, recreatief groen, eetbaar groen, groenbeheer en water. En via de **websites** www.groenvisieamersfoort.nl en www.zetamersfoortopdekaart.nl.

Na afloop van de 7 themabijeenkomsten volgt een afrondende bijeenkomst waarin alle thema's in samenhang met elkaar worden besproken.

Uit de Volkskrant van 1 juni 2030

“De prijs die de rijksoverheid met ingang van dit jaar in het leven heeft geroepen voor de meest biodiverse stad 2030 is overtuigend toegekend aan de gemeente Amersfoort. [...] Met een andere, vooruitstrevende kijk op de kosten en baten van flora, fauna en ecologie heeft Amersfoort diepe indruk gemaakt op de jury.”

Met dit 'einde voor ogen' start op woensdag 11 maart 2015 de bijeenkomst over 'ecologie' in de Groene Stee. Het is de 2e themasessie, waarin met de stad gewerkt wordt aan het maken van een Groenvisie voor Amersfoort. In deze impressie is de opbrengst gebundeld van de levendige discussies die 25 Amersfoorters op 11 maart met elkaar voerden over hun ecologisch wensbeeld in 2030. Zij pakten 6 uitdagingen bij de kop en kwamen met kansrijke ideeën om de biodiversiteit in de stad te behouden en te verbeteren. Uit de rijke oogst zijn rode draden getrokken waar wij graag uw reactie op horen.

WAAR GAAT HET OVER?

Biodiversiteit behouden en verbeteren

Ecologie is de wetenschap die zich bezighoudt met de wisselwerking tussen planten en dieren en hun omgeving. Biodiversiteit staat voor 'biologische diversiteit', de variatie van dieren en planten in het ecologisch systeem. Elke levensvorm is uniek en onvervangbaar. Door een grote verscheidenheid aan soorten kan de natuur haar nuttige functies of ecosystemendiensten voor de mens blijven vervullen. Zoals bijvoorbeeld waterberging, bestrijding van hittestress, de levering van zuurstof en het bieden van ontspanning en plezier. Als het milieu verandert, onder meer door klimaatverandering, dan kan alleen een veelheid aan soorten deze diensten leveren.

Bij de discussie over ecologie gaat het dus om **het vinden van oplossingen om de biodiversiteit in Amersfoort te behouden en te verbeteren**. Met aandacht voor soorten in de stad, inclusief de meer zeldzame soorten die bij de oorspronkelijke natuur van Amersfoort horen.

GROEN
ADEMT

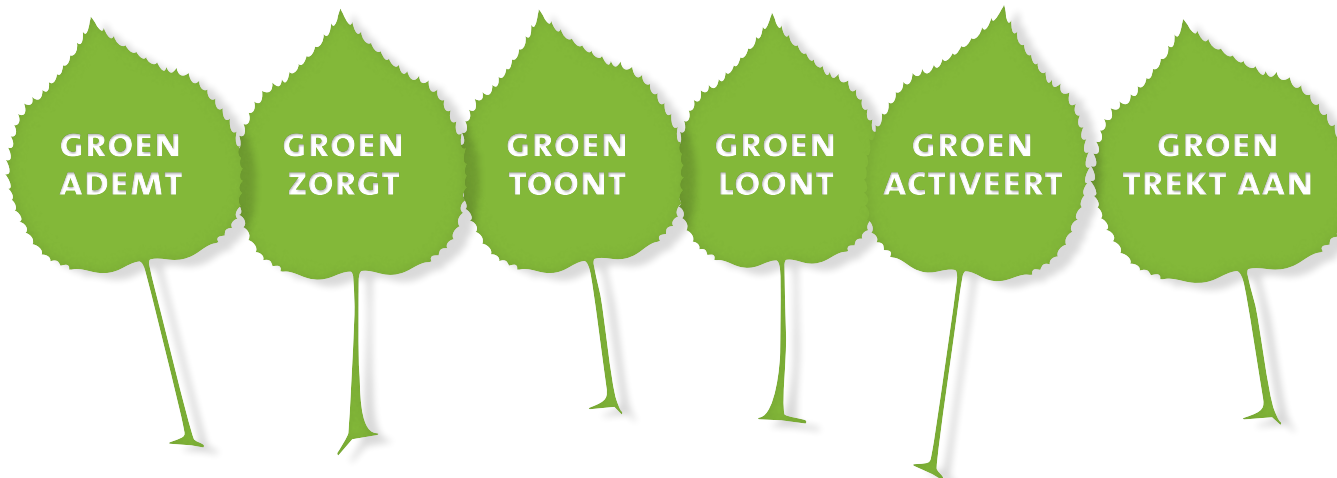
GROEN
ZORGT

GROEN
TOONT

GROEN
LOONT

GROEN
ACTIVEERT

GROEN
TREKT AAN

HOE STAAT AMERSFOORT ERVOOR?

Stand van de Amersfoortse natuur

“Het is een cadeau om te mogen wonen op het knooppunt van landschappen die Amersfoort kleur geven.” Zo start Renée van Assema van de gemeente Amersfoort haar inleiding. Als stadsecologe neemt zij de deelnemers mee in de stand van de Amersfoortse natuur.

Amersfoort heeft veel groene gebieden. Bermen, watergangen en bomenrijen verbinden deze gebieden met elkaar. Zij vormen een groen netwerk in en om de stad. Door de landschappelijke ondergrond zijn de gebieden soms heel verschillend. Amersfoort ligt dan ook op een bijzondere plek. Vier verschillende landschappen komen hier samen: de Utrechtse Heuvelrug, de Gelderse Vallei en het Eemland. En in het hart de stad, een landschap dat dieren ervaren als rots.

—

Het boekje ‘Stand van de natuur in Amersfoort’ uit 2011 geeft de biodiversiteit in Amersfoort een gezicht. Het is een kennismaking met de 100 beschermde, bedreigde en bijzondere planten en dieren. Het boekje is te bekijken op de website.

Amersfoort kan trots zijn op de rijkdom van plant- en diersoorten. Maar als we niet oppassen wordt de natuur minder divers:

- met algemene soorten gaat het goed, zeldzame soorten verdwijnen of nemen af
- klimaatverandering kan nadelig uitwerken op de biodiversiteit
- het wordt druk in het groen
- leefgebieden verdwijnen, gaan achteruit of worden versnipperd
- de opmars van invasieve exoten (uitheemse planten, dieren of micro-organismen, zoals schimmels, die zich door toedoen van de mens – bijvoorbeeld door transport – in Amersfoort vestigen en zich explosief voortplanten).

Er gebeurt het nodige om de biodiversiteit te behouden en te versterken. Er is een visie gemaakt, die is vertaald in het biodiversiteitsactieplan. Het betekent dat er bij nieuwe ontwikkelingen, eisen gesteld worden aan de plek die natuur daarbinnen inneemt. Ook bij het onderhoud en beheer gelden richtlijnen voor het behoud en bevorderen van biodiversiteit.

Door de initiatieven van bewonersgroepen en de inzet van vrijwilligers kan meer actie worden ondernomen.

—

Op de website staan alle relevante documenten over biodiversiteit bij elkaar. Ook de presentatie van deze avond kunt u terugvinden op www.groenvisieamersfoort.nl

WAT ZIJN DE WAARDEN EN FUNCTIES VAN DIT THEMA?

Biodiversiteit is een groene motor

Biodiversiteit is onmisbaar. Het is een groene motor, die goed is voor welvaart en welzijn. Ons leefklimaat wordt sterk bepaald door de natuur die ons omgeeft. Iedere soort heeft een eigen intrinsieke waarde. Een grote diversiteit in plant- en diersoorten maakt de natuur minder kwetsbaar. Die verscheidenheid zorgt ervoor dat de natuur de ecosysteemdiensten voor de mens kan blijven vervullen. De natuur is hard voor ons aan het werk, maar niet altijd zichtbaar. Dat maakt het extra noodzakelijk om de waarde van biodiversiteit onder de aandacht te brengen en te vertellen welke functies het vervult voor milieu, luchtkwaliteit, waterberging, voedselproductie, gezondheid, sociale activering, recreatie en beeldkwaliteit. Dit thema raakt aan alle andere thema's die zijn en worden besproken.

WAT IS EEN REALISTISCH WENSBEELD VOOR 2030?

De lat ligt hoog

De lat wordt met het ‘Volkskrantartikel hoog gelegd: in 2030 verdient Amersfoort de prijs voor de meest biodiverse stad in Nederland. Door een goed samenspel tussen de gemeente, maatschappelijke partners en inwoners is en blijft Amersfoort een plek waar planten, dieren en mensen naast en met elkaar leven. Kenmerkende planten- en diersoorten zijn in 2030 duidelijk waarneembaar toegenomen door:

- groene gebieden te vergroten. Bijvoorbeeld door het nieuwe stadspark ‘Elisabeth Groen’ en tijdelijk groen op braakliggende terreinen;
- groene gebieden te verbinden om afvlakken van de natuur te voorkomen. Bijvoorbeeld door bloemrijke bermen;
- het groene netwerk te verbeteren. Bijvoorbeeld door te voorkomen dat bepaalde plantensoorten groeien ten koste van Amersfoortse soorten;
- groen te verzorgen. Bijvoorbeeld door ecologisch verantwoord te maaien;
- bewustwording te vergroten over de waarde van biodiversiteit. Door erover te vertellen, mensen de natuur te laten ontdekken (educatie!) en de natuur tot naast de voordeur te brengen met de boodschap dat ‘iedereen kan bijdragen’;
- draagvlak te creëren om actie te ondernemen. Door de baten te laten zien van ecosysteemdiensten;
- adviezen en tips te geven aan bewoners, ondernemers en andere partners in Amersfoort om aan te reiken wat zij concreet kunnen bijdragen aan een biodiverse stad;

- groene bouwregels en aanbestedingscriteria op te stellen, zodat de stad ‘natuur-inclusief’ handelt.

Om de stip aan de horizon te bereiken is dus een gedeelde kijk nodig op het **WAT** en het **HOE**: wat gaat de stad concreet doen langs de lijnen van het vergroten en verbinden van groene gebieden, het versterken van het groene netwerk en het verzorgen ervan? En hoe draagt de stad GEZAMENLIJK verantwoordelijkheid voor het behouden en verbeteren van de biodiversiteit in Amersfoort?

VRAGEN AAN DEELNEMERS EN ANDERE GEÏNTERESSEERDEN

Wat vindt u van de rode draden uit de discussie over biodiversiteit? Herkent u zich erin? Heeft u aanvullingen? Wat vindt u van de inhoudelijke ideeën die naar voren zijn gebracht; vooral diegene die met stip zijn genoteerd? U kunt uw reactie plaatsen op de websites www.groenvisieamersfoort.nl en www.zetamersfoortopdekaart.nl of insturen naar groenvisieamersfoort@gmail.com.

1^e RODE DRAAD – een waardevol verhaal

De bloemetjes en de bijtjes

Het begint met een aansprekend verhaal van de stad voor de stad, dat niet genoeg verteld kan worden. Een verhaal over de waarden en functies van biodiversiteit. Een verhaal dat Amersfoorters doet beseffen hoe bijzonder het is om in deze natuurlijke groene omgeving te wonen, te werken, te ondernemen, te recreëren en inspiratie op te doen. En hoe noodzakelijk biodiversiteit is voor welvaart en welzijn.

2^e RODE DRAAD – de groene bril

Natuur-inclusief kijken

Het waardevolle verhaal over ‘natuurlijk groen’ leidt tot bewustwording. Het nodigt uit om óók door een groene bril te kijken naar ontwikkelingen in Amersfoort. En daarbij de standaardvraag te stellen: wat zit erin voor de natuur? Hoe pakt het bijvoorbeeld uit voor de biodiversiteit als we op een bepaalde locatie willen bouwen, of verschillende functies willen combineren zoals een natuurgebied laten ontstaan, honden uitlaten en recreëren?

3^e RODE DRAAD – keuzes maken**Vijftig tinten groen**

Het is een misvatting dat 'groen' synoniem is voor 'natuur' en dus per definitie goed. Het is essentieel om te kiezen welke waarde en functie op een bepaalde plek centraal staan. Zodat bijvoorbeeld natuur- en landschapswaarden niet in het gedrang komen door recreatieactiviteiten. Zonering is in dit verband belangrijk.

4^e RODE DRAAD – de Amersfoortse code**De groene leidraad van de stad**

Het is niet voldoende om het verhaal te kennen, de groene bril bij de hand te hebben en te beseffen dat er wel vijftig tinten groen zijn. De stad zal zich moeten laten leiden door een code die ervoor zorgt dat natuur- en landschapseffecten altijd meewegen in de besluitvorming. Zo'n groene leidraad zou bijvoorbeeld toegepast moeten worden bij aanbestedingen en het verlenen van bouwvergunningen.

5^e RODE DRAAD – groen moet je doen**Groene daken op de rol**

Er is veel kennis beschikbaar over wat bewoners en ondernemers kunnen doen om de biodiversiteit te behouden en te versterken. De uitdaging is om hen die kennis in handen te geven en te laten zien dat het loont om zelf actie te ondernemen. Zo zijn groene daken niet ingewikkeld: in tuincentra kun je ze 'op de rol' aanschaffen.

6^e RODE DRAAD – groen in de etalage**Adopteer een kikker**

De kunst is om ook die mensen en bedrijven te bereiken die niet direct warm lopen voor het verhaal. Door de ecosysteemdiensten op een veelkleurige manier in de etalage te zetten en te 'verkopen' wat de kosten en baten zijn. In de communicatie kunnen iconen tot de verbeelding spreken. Een bedrijf kan bijvoorbeeld een kikker adopteren als symbool voor de natuurwaarden van het bedrijventerrein.

7^e RODE DRAAD – de groene golf**Beweging vanuit buurten en wijken**

Amersfoort natuurlijk groen! begint in de voor- en achtertuin van bewoners, in de straat waar men woont. Iedereen kan iets doen. Ideeën te over om een beweging vanuit buurten en wijken te stimuleren en te versterken. Het buurtbudget zou ingezet kunnen worden voor groene activiteiten. Wijkbewoners zouden een (deel van) een park kunnen adopteren, of het tijdelijke beheer kunnen krijgen van een braakliggend terrein. Tijdens een groenmarkt kunnen wijkbewoners worden voorgelicht en elkaar enthousiast maken voor een vlinderlint of een egelboulevard.

Onder het motto 'gluren bij de burens' kunnen fietstochten georganiseerd worden langs natuurlijke tuinen. Kinderen en jongeren zijn de toekomst van groen, de dragers van de groene golf.

WELKE IDEEËN LEVEN ER?

De oogst van de discussie rond 6 uitdagingen

SAMENHANGENDE GROENGEBIEDEN**UITDAGING 1****Versterken van samenhangende groene gebieden**

Ambitie: versterking kerngebieden, leefgebieden, verbindingzones

Een lange termijn visie moet hiervoor de leidraad zijn.

Met stip genoteerd

- **Integrale structuur van samenhangende groene gebieden vaststellen met updates.** Want groene stukken verdwijnen, of komen erbij.
- **Groene daken realiseren op bedrijfspanden, kantoren, schuren van particulieren.** Bij tuincentra kun je groene daken krijgen op de rol. Vertel wat de voordelen zijn: buffer voor water, 1 hectare groene daken leidt tot een temperatuurverlaging van 1 graad in de zomer, bomen en struiken doen het beter etc.
- **Bewust omgaan met verharding in straten.** Die is niet altijd nodig aan weerszijden, zeker niet als er geen woningen staan. In plaats daarvan kun je bijvoorbeeld wadi's maken voor overtollig water.

Hoofdgroenstructuur of alles gelijkwaardig?

- **Prioriteren naar hoofd- en nevenfunctie**
  - per gebied
  - honden aparte plekken geven
  - potentie – kijk ook hoe het wél samen kan
  - zoneren (fietsers, mountainbikes, motoren)
- **Behoud wat we hebben aan verbindingen en snippers**
- **Bij structuren gaat het ook om – het beheer van – spoor- en rijkswegbermen (beheer)**

Ideeën

- Drijvende eilanden in het water, bijvoorbeeld Valleikanaal, maar ook op andere plekken. Super idee! Ook bij bedrijventuinen; zuiverend
- Bedrijventerreinen terug naar de natuur. Verzamelplekken elders geconcentreerd
- Tuinen, bedrijventerreinen (onder andere daken)
- Vergroten groene gebieden
- Verbinden groene gebieden
- Verbeteren groene gebieden (wat kan het makkelijkst?)
- Verzorgen lokale natuurwaarden
- Boomkoepels/brug als verbinding boven de weg, of touwen
- Kijk naar biotopen
- Keuze tussen gras, berm en singel (hoe doet Leusden het?)
- Structuur kan ook via de daken
- Doorgang onder wegen om twee groengebieden te verbinden
- Ook boomverbindingen! Pilot park Elst

Groenstructuur als afwegingskader?

- Groen is de basis
- Groen moet blijven
- Hoofdpunten groen: gezondheid, beleving, verdienmodel (levert ook geld op)
- Kaders zijn nodig! Zeker weten. Afwegingen zetten kaders, zodat er ook op teruggevallen kan worden.
- Zoals bij besluiten over infrastructuur (fiets, weg, water), waarin afwegingen altijd worden meegenomen

Groene saldoregeling Amersfoort vernieuwt

[gebruikskwaliteit, belevingskwaliteit, natuurlijke kwaliteit, culturele kwaliteit, beheerkwaliteit]

Zonder saldobenadering heb je helemaal geen vergelijking.

Kanttekeningen:

1. de saldoregeling werkt nu negatief op het groenbehoud, dus die moeten we verbeteren. Ecologische kwaliteit toevoegen;
2. de beleidsvisie groenblauw structuur biedt ook een handvat: natuur gaat voor bouwen en recreatie;
3. link is dat het buitengebied niet meetelde. Bijv. Randenbroek Zuid, het weiland telde niet mee, is volgebouwd zonder compensatie;
4. groen en saldo zijn een slechte combinatie.

WATERSTRUCTUUR

UITDAGING 2

Bevers bij de koppelpoort! Sissend de stad door; ringslangen van zuid naar noord

Ambitie: blauwe dooradering met ruimte voor natuurontwikkeling langs de watergangen. Rustplekken zonder verstoring (om te zonnen en voor broeihopen)

Met stip genoteerd

- Schoon water in de stad. Moeras als filter. Tol heffen voor vies landbouwwater. Daarvoor moet het lozingsrecht worden gewijzigd via politiek en waterschappen. Financiële prikkel.
- Wateraandeel verhuren. Amersfoorters kunnen zelf investeren in een onderdeel van de stad, bijvoorbeeld floatbakken.

Ideeën voor kwaliteitsverbetering door (ander) beheer

- Elke stroom heeft een rietmoeras
- Tol heffen voor het binnenstromen van vies landbouwwater
- Poeltjesplan opstellen: openzetten van poelen, onder voorwaarden bomen kappen

Ideeën voor kwaliteitsverbetering door (andere) inrichting

- Moerasvlonders overal in het stadswater; floatlands
- Palingverbindingen aanleggen
- Meer fonteinen in de stad voor zuurstof
- Substraatbakken plaatsen
- Zijtakken, beken voor paai

Ideeën over aanpak barrières en nieuwe verbindingen (in groenstructuur)

- Water verbinden met aanleg stromen, bijvoorbeeld met een vistrap

Ideeën over kwantiteit NIEUWE natuur

- Adopteer je eigen waterplantenbak/grondbak
- Rijst telen met wadi's en vissen
- Wilgenvloedbos voor bevers in lage gebieden
- Wadi's in tuinen
- Afkoppelen hoogwaterafvoer (HWA) – locaties pieken
- Waterretentiebekkens bouwen

Ideeën over communicatie naar burgers, aannemers, ontwikkelaars

- Je eigen natuurbak, via email, facebook, stadsberichten
- In de aanvraag (aannemers, ontwikkelaars) extra meenemen. Positieve zaken belichten
- Stimuleren operatie Steenbreek

PARKEN EN GROTE GROENGEBIEDEN

UITDAGING 3

Bunzing als buur. De bosuil hoor je overal

Ambitie: groene dooradering faunapassages bij de drukke wegen. Bosjes met rust en van enige grootte. Altijd een park in de buurt. Oude bomen met holtes. Bosjes van formaat. Voldoende voedsel

Met stip genoteerd

- Vergroening bedrijventerreinen. Groene daken als waterberging + isolatie. Hierover bedrijven informeren en de samenwerking zoeken. Benadrukken dat de investering zich terugverdient: certificaat BREEAM, imago van het bedrijf.
- Minder maaien
- Communicatie
  - Beter laten zien hoe mooi de natuur in de stad is door bewoners zelf: foto's, films, ontdekkingstochten met kinderen.
  - Meer natuur- en milieueducatie op scholen; zaaien bij kinderen in de hoofden!
  - Informatie over soorten doorspelen aan burger en bedrijfsleven en aangeven hoe ze daar aan kunnen bijdragen. Bijv. nestkasten uilen in Bergkwartier.
  - Soorten toekennen, bijvoorbeeld het symbool van een kikker toekennen aan een bedrijventerrein.

Ideeën voor kwaliteitsverbetering door (ander) beheer

- Meer verruiging
- Maaien en maaisel afvoeren bij weiden
- Compost toedienen aan struiken en bomen; andere plekken verschralen
- Minder transparantie
- Geen kale, naakte grond meer. Nu wordt er stelselmatig een strook van 40 cm naakt gehouden rondom struiken
- Geen uniform beheer

Ideeën voor kwaliteitsverbetering door (andere) inrichting

- Kleine stukken openbare ruimte beplanten
- Dode bomen moeten worden vervangen. Of als dode bomen laten staan voor de spechten en insecten
- Meer pluktuinen
- Lage hekjes langs de paden
- Gazon alleen waar het gebruikt wordt
- Ruimte voor bloemen en kruiden
- Geen doorzichtige parken; dichtheid overeind laten
- Van esthetiek naar ecologie
- Planten inheemse bomen
- Kiezen wat wel en niet kan

Ideeën voor aanpak barrières en nieuwe verbindingen (in groenstructuur)

- Alle grote stukken groen in de stad met elkaar verbinden. Bijv. Faunapassage Randenbroek-Elisabeth terrein
- Ruimte voor barrière doorbreken over en onder wegen en spoor
- Pilot voor een verbinding kiezen en tot een succes maken; 'bunzing als buur'
- Aansluiten groen en gebouwen
- Grote gebieden niet versnipperen

Ideeën over kwantiteit NIEUWE natuur

- Herstel plantsoen-West in oude glorie
- Veel meer
- Bij wagenwerkplaats een groot nieuw groengebied

Ideeën over communicatie naar burgers, aannemers, ontwikkelaars

- Groepen wijkbewoners adopteren een (deel van) een park
- Braakliggende terreinen tijdelijk in bruikleen geven aan de natuur
- Aan de vooravond van nieuwe stedelijke ontwikkelingen nodig je de projectontwikkelaars en bewoners samen uit
- Meer voorlichting over wat mensen zelf kunnen doen en uitleg van maatregelen
- Samenwerking tussen groengroepen > overkoepelende Groengroep Amersfoort

Overige ideeën

- Wijs bij elk gebied de groene functie aan

HUIZEN, MUREN EN GEBOUWEN

UITDAGING 4

De stad als rots – muren om je vingers bij af te likken! Tongvarens overal. Gastvrijheid voor de vleermuis, huismus en gierzwaluw.

Ambitie: zorgvuldig renoveren en beheren van oude muren. Creëren nieuwe groeiplaatsen. Zorgvuldig bouwen en renoveren nestkasten en steden. Zaden en vruchten in de tuin en plantsoen.

Met stip genoteerd

- Groene wijkambassadeurs; 'wat kun je in één straat voor de huismus doen?' Vrijwilligers die worden ondersteund door professionals.
- Natuurwaarde van het stadhuis vergroten: nestkasten, geveltuintjes, groen dak.
- Buurtmarkt met planten voor geveltuintjes; welke planten zijn sterk genoeg? Ecologische effect hoger door meer deelnemers en beste types groen op die locatie. Kosten omlaag door sponsoring, media-aandacht.
- Groene bouwregels en aanbestedingscriteria.

Ideeën voor kwaliteitsverbetering door (ander) beheer

- Behoud flora kademuuren

Ideeën voor kwaliteitsverbetering door (andere) inrichting

- Bij renovatie ruimte voor groen
- Meer groene daken, gevels en geveltuinjes. Ook bij sociale woningbouw
- Groen à la operatie Steenbreek
- Nestruimte voor vleermuizen
- Vogels bij nieuwbouw en renovatie (Gierzwaluw en Zwarte roodstaart)

Ideeën voor aanpak barrières en nieuwe verbindingen (in groenstructuur)

- Schuttingen met doorgang voor egels. 15 cm boven het maaiveld. Groene schuttingen in plaats van planken. Kanttekening: komen dan ook de katten niet in de tuin?

Ideeën over kwantiteit NIEUWE natuur

- Meer groene daken
- Meer halfverharding (Olivijn CO₂) en zandpaden bindend in plaats van steen
- Meer groen oppeppen > bomen toevoegen, snipper/schaamgroen

- Ongegeneerd kapbeleid: bomen met diameter kleiner dan 11,5 cm mogen niet meer worden verwijderd

Ideeën over communicatie naar burgers, aannemers, ontwikkelaars

- Groene wijkambassadeurs, denk aan duurzaam Soesterkwartier
- Groenmarkt voor buurtbewoners (voorlichting en materiaal), gemeente en bedrijven
- Gemeente heeft voorbeeldfunctie: vastgoed van de gemeente + eigen huis Bolsius
- Wiel niet opnieuw uitvinden. Veel is al bekend. Kennis is er, nu nog uitvoeren
- Hoe? Subsidies, regelgeving, voorlichting, beïnvloeding, sponsoring, deelname bedrijven (tuincentra). Voorbeeld regenton tegen reductie
- Standaard plan voor soorten indienen bij bouwvergunning; iets nieuws voor ontwikkelen (niet zoals de Flora en Fauna-ontheffing)
- Mogelijkheden verzamelen en tonen. Beelden zeggen meer dan woorden
- Maak checklist voor burgers, projectontwikkelaars en voor de gemeentelijke projectleiders
- Stel een groene agenda op van januari t/m december. Wanneer wat en hoe

Overige ideeën

- Het mag wel wat kosten! Natuur is belangrijk! Ecosysteemdiensten
- Groen als verdienmodel: gezondheid koppelen en leefplezier
- Opties gebruiken als criteria bij aanbesteding, marktvraag. Bijv. nestkasten, groene daken
- Verjaring van natuur (net als bij huizen). Als het te lang niet is aangeraakt, moet het bij nieuwe projecten in zijn waarde gelaten worden. Verjaring van braakliggende terreinen dus
- Op tijd vleermuiskasten e.d. ophangen bij aankomende sloop
- Op tijd bepalen hoe je natuur-inclusief kunt bouwen (vleermuisruimten in de muren, ruimten voor vogels in de gebouwen en in de daken)

BERMEN, GROEN IN DE WIJK EN TUINEN

UITDAGING 5

Verliefd op Amersfoort, vlinders overal. Van tegeltuin naar egetuin.

Ambitie: groene dooradering. Bloemrijke bermen, tuinen en straten. Bosjes waar zangvogels volop fluiten. GROENE TUINEN voor egels, vlinders, bijen, hommels en vogels

Met stip genoteerd

- Buurtbudget inzetten voor groen.
  - Kinderen (scholen, scouting) helpen om tegels te verwijderen (operatie Steenbreek)
- Bedrijven groen aan laten leggen.
  - Sociale cohesie, gelukkige werknemers. Teambuilding onder begeleiding
  - Samenwerken met lokale tuincentra
  - Voedsel kweken voor thuis

Ideeën voor kwaliteitsverbetering door (ander) beheer

- Maaibeheer op de schop > om de beurt
- Wijkbewoners 'eigenaar' maken van bermpjes en hofjes maken > boomspiegels
- Dode bomen (waar het kan) laten staan
- Beheer op maat voor doelsoorten

Ideeën voor kwaliteitsverbetering door (andere) inrichting

- Meer diversiteit in gemeentegroen > mooier
- Nieuwe aanplant wateren
- Braakliggende terreinen
- Bermen vaker inzaaien met bloemen
- Mengsels (geen carnavalsmengsels) > inheemse planten
- Groene akkerranden stimuleren
- Bloeiende vaste planten in gemeentegroen > op lange termijn spaar je geld uit
- Vlinderstruiken > makkelijk, mooi en diervriendelijk
- Halfverharding van Olivijn
- Verplicht groen bij bedrijven (10-20%). Aanmoedigen, verleiden

Ideeën voor aanpak barrières en nieuwe verbindingen (in groenstructuur)

- Daktuinen en geveltuinen stimuleren
- Heggen van inheemse (bloeiende en vruchtdragende) soorten; geen monocultuur!!
- Egeldoorgang tussen tuinen. Tuin- en bouwcentra benaderen om dit bij de bouw al te integreren
- Denken in stroken groenverbindingen
- Barrières voor vlinders en bijen opheffen

Ideeën over kwantiteit NIEUWE natuur

- Zakjes zaad voor iedereen met een tuin (gratis)
- Meer groen langs het spoor
- Guerilla gardening gedogen
- Gekapte bomen vervangen
- Weet waar je woont, wat je landschapskenmerken zijn

Ideeën over communicatie naar burgers, aannemers, ontwikkelaars

- Stenen eruit en groen erin!
- Website met tips over vergroening
- Plantenruilbeurzen
- Buurtbudget naar groen i.p.v. straatfeest
- Fietstocht langs natuurrijke tuinen (groei & bloei; gluren bij de burens)
- Wekelijkse rubriek in stad Amersfoort over lokale successen
- Handleiding voor actie Steenbreek
- Maak burens enthousiast voor een vlinderlint, tuinen, egelboulevard
- Praktische, bruikbare zaken doorgeven aan aannemers

Overige ideeën

- Groene tuinen in kaart brengen om mensen te inspireren en te motiveren (groene pagina)
- Workshops buiten
- Sponsors zoeken, bijvoorbeeld voor bijen en vlinders
- Niet alles omheken
- Bijenkasten op tijdelijke terreintjes
- Doe hommeltellingen voor de bewustwording
- Bewustwording van de toekomst van voedsel

BUITENGEBIED EN STADSRANDEN**UITDAGING 5****Genieten van de grutto. Warm onthaal voor de das en de boomarter.**

Ambitie: agrarisch natuurbeheer, rust en ruimte.
Natuurlijk bosbeheer, oude bomen, faunapassages
drukke wegen.

Met stip genoteerd

- Benoem icoonsoorten als kenmerk voor een stuk natuur: weide = grutto, rots (stad) = tongvaren, beken = ijsvogel, bos = das. Voer deze iconen consequent door in de communicatie.
- Gecoördineerd ecologisch maaien. Maak afspraken met LTO en gemeente. Zorg voor een win-win voor boeren.

Ideeën voor kwaliteitsverbetering door (ander) beheer

- Bos
  - Dood hout laten liggen
  - Zieke bomen laten staan (een gezonde boom kan wat hebben)
  - Bosranden optimaliseren
  - Toegankelijkheid, lichtinval
- Beken
  - Peilbeheer
  - Op brede stukken afkalvingen laten bestaan
  - Peilbeheer combineren met piekberging
- Weide
  - Ecologisch verantwoord maaien en bemesten. Gebruik opbrengsten als grondstoffen (kassa)
  - Natte plekken toelaten

Ideeën voor kwaliteitsverbetering door (andere) inrichting

- Bos
  - Meer diversiteit
  - Olifantenpaadjes blokkeren. Geleidelijke verlopen
  - Nadruk op bosranden! Lichtinval, oplopende begroeiing, geen rechte randen
- Beken
  - Natuurvriendelijke oevers
- Weide
  - Niet overal tegelijk maaien; gecoördineerd maaien met boeren
  - Diversiteit in grassen/planten
  - Reliëf handhaven, niet egaliseren
  - Houtwallen juist wel of niet?
  - Bij aanleg van wegen grondwaterstand niet verstoren

Ideeën over aanpak barrières en nieuwe verbindingen (in groenstructuur)

- Bos: infrastructuur doorsnijdingen, verbinden
- Beken: eco- en wandelverbinding onder de A28, looproutes otters en amfibieën in duikers en onder bruggen. Extra duikers
- Weide: hoogspanningsleidingen, windmolens, verkeer/stiltegebied

Ideeën over communicatie naar burgers, aannemers, ontwikkelaars

- Kies icoonsoorten: weide = grutto, rots (stad) = tongvaren, beken = ijsvogel, bos = das
- Gezoned houden toegankelijkheid (anti-verstoring) en uitleggen waarom
- Blijf op de paden en leg uit waarom
- Bewustwording bewoners: in welk landschap woon je en hoe kun je je daaraan aanpassen

- Laat hen de voordelen zien! Alleen dan krijg je hen in beweging. Toon hen de ecosysteemdiensten! Geniet van de natuur
- Leer mensen de waarde van de leefomgeving; niet alle soorten horen overal!

Overige ideeën

- Inventariseer bestaande plannen voor infra-ingrepen e.d. Is er voldoende aandacht voor groen?
- Let op hondenbezitters. Die willen ook wat: koppelen met kwaliteitsverbetering. Scheiden natuur – hond. De combinatie kan niet samen. Dus: zonen en educatie
- In ruimtelijke ontwikkelingen moeten natuur- en landschapseffecten altijd worden meegenomen. Maar hoe?! Per gebied de gewenste functie aangeven (natuur/recreatie) – kiezen!
- Maak bewuste keuzen, zoneer. Hier wel bomen betekent bijvoorbeeld geen grutto's.

Opvallende uitspraken en stof tot nadenken

“Een plataan is leuk om naar te kijken. Een eik is goed voor het hele ecosysteem.”

“De gemeente zou daktuinen en verticale tuinen moeten maken op al haar eigen gebouwen en zo het goede voorbeeld geven.”

“Veel mensen houden van een steriele omgeving met veel stenen en vinden een gazon heel fijn. Want dat oogt als keurig netjes onderhouden. Men heeft geen idee wat het betekent voor de natuur.”

“Mensen zijn zo druk bezig met hun alledaagse beslommeringen dat ze zich niet bewust zijn van hun natuurlijke leefomgeving. Laat staan dat ze beseffen hoe leuk het is om egels de ruimte te geven door een gat te maken in hun schutting.”

“Je hoeft er bijna niets voor te doen om kleine stukjes anders in te zaaien en in het midden van rotondes een zee van bloemen te laten ontstaan.”